

Balogh Elemér laudatója

Balogh Elemér jogász-pedagógus családban Zalaegerszegen 1958. december 5-én született. Elemi és középiskolai tanulmányai elvégzése után a szegedi József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karára 1977-ben sikerrel felvételizett.

Jogtudományi tanulmányai során kezdettől nagy figyelemmel fordult a római jog, valamint a magyar és az európai jogtörténet felé, ami nagyrészt köszönhető kiváló mestereinek, a romanista Pólay Elemér, valamint a jogtörténész Both Ödön és Ruzsoly József professzoroknak. A kar Jogtörténeti Tanszéke mellett működő diákkörnek kezdettől tagja, harmadéves korától titkára volt, és mint ilyen kapott végzése után 1983-ban meghívást e tanszékre.

Szakdolgozatát Ruzsoly József és Degré Alajos szakmai iránymutatása mellett alkotmánytörténeti témából írta Zala vármegye országgyűlési választás története 1848–1872 címen. Both Ödön ösztönzésére érdeklődése hamarosan a szakjogtörténet felé fordult. Bár magyar jogtörténésznek tartja magát, elengedhetetlennek érezte mindig is a kutatási témák európai beágyazását. Alapos szakmai előkészületek és tájékozódás után 1989-től lehetősége nyílt hosszabb külföldi tanulmányútra. A Friedrich-Naumann-Stiftung ösztöndíjasaként öt szemesztert töltött a világhírű freiburgi egyetemen, ahol Karl Kroeschell professzor doktoranduszaként német büntetőjogtörténeti témából készítette el doktori disszertációját. Ennek eredményeként 1992-ben a freiburgi egyetemen doktorrá avatták. E kutatási témából sarjadt a könyve, amelyet német nyelven publikált.

Eddigi tudományos munkássága nagyobbik részét képezte — és alkotja még továbbra is — a büntetőjog történetének kutatása. Kutatási területe a terület a tájan vett magyar reformkor (1790–1848) idejének büntetőjoga. A jogtörténetírás számára komplex kutatási program: a legislatio és a jogalkalmazás együttes vizsgálata. Különösen nagy figyelmet fordít a vizsgált korszak leginkább "látványos" tevékenységének, a büntetőjogi kódex megalkotására tett erőfeszítések vizsgálatára. Ez már dogmatika-történet is, és így együtt sok hasznos hozadékot ígér a jelenkor jogalkotóinak is.

Kutatási tevékenysége során a szakjogokat részesíti előnyben, így foglalkozik a szerzői jog magyarországi kialakulásával és fejlődéstörténetével. Egyik tanulmányában a teljesség igényével dolgozta fel az első magyar, országgyűlési tárgyalás elé került elaborátumot: A Szemere-féle szerzői jogi törvényjavaslat címmel. A középkori magyar szentszékek tevékenységével, valamint a tájan értelmezett magyar reformkor (1790–1848) büntetőjogának kodifikációs törekvéseivel is foglalkozott. Utóbbi esetében legfőbb törekvése a büntetőjogi kodifikációs próbálkozások fehér foltjainak eltüntetése, kiemelten a kodifikációs előmunkálatokra kiküldött ún. rendszeres bizottságok anyagainak feltárása. E körben már évek óta dolgozik az 1830. évi (második) magyar büntetőkódex-tervezet kritikai kiadásán és monografikus feldolgozásán, egyúttal behatóan foglalkozik a magyar büntetőjog történeti dogmatikájával.

A szentszéki bíraskodás története — kivált a középkorban, de a katolikus egyházban lényegében azóta is töretlenül — egyetemes európai téma. Feldolgozása során nélkülözhetetlen az európai párhuzamok keresése. A magyar jogfejlődésre évszázadokon át legnagyobb hatást kifejtő német intézmények kutatása elengedhetetlen. Kiemeli a téma fontosságát, hogy az egyébként rendkívül gazdag német egyház(jog)történeti kutatások is rendszeresen elhanyagolják ezt a fontos területet. A középkori egyházi bíraskodás kutatása természetesen irányította figyelmét ismételten a nemzetközi összefüggések vizsgálata irányába, ezért 1998-ban pályázott az Alexander von Humboldt-Stiftunghoz

kutatóösztöndíjra. A német tudományosság e talán legtekintélyesebb, kifejezetten külföldieket támogató alapítványa az 1998/99. akadémiai évben a müncheni Ludwig-Maximilians-Universität Leopold Wenger Intézetében tölthette a középkori kanonisztika egyik legkiválóbb mestere, Peter Landau professzor mellett. Kutatási programjának célja a középkori délnémet egyházak bírásodási gyakorlatának feltárása és szintézisszerű összefoglalása volt, amelyet sikerrel oldott meg: Középkori bajor egyházi bíraskodás című monográfiáját örömmel fogadta el kiadásra a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Kánonjogi Posztgraduális Intézetét létrehozó Erdő Péter professzor.

A Magyar Köztársaság elnöke 2002. július 1. hatállyal a Szegedi Tudományegyetem tanárává nevezte ki, miután előző évben sikeresen habilitált.

A Kari Tanács 2005. november 10-ei ülésének támogató javaslatára az egyetem rektora 2007. július 1-től 2008. június 30-ig terjedően megerősítette az Európai Jogtörténeti Tanszék vezetésében, majd tanszékvezetői megbízást kapott 2013. június 30-ig terjedően, amely meghosszabbítást nyert 2018. június 30-ig.

A magyar Országgyűlés 2005. november 14-én a Magyar Köztársaság Alkotmánybíróságának bírójává választotta. Alkotmánybírói megbízatása 2014-ig tartott.

A Magyar Tudományos Akadémia IX. Osztályának Állam- és Jogtudományi Bizottsága 2017-ben alelnökéül választotta.

Kiterjedt szakkönyv- és kiadványszerkesztői tevékenységet folytat. Már doktori disszertációja elkészítését megelőzően kezdett el foglalkozni a magyar egyházi bíraskodás történetével annak kapcsán, hogy a Magyar Tudományos Akadémia jóvoltából megbízást kapott Bónis György grandiózus, fél évszázadon át gyűjtött, a középkori magyar egyházi bíraskodásra vonatkozó még Lékai László bíboros primás kezdeményezésére létrejött kéziratának sajtó alá rendezésére. Éveken át végzett fáradtságos, rengeteg egyéni kutatást is tartalmazó munka után elkészült a könyvvel, amely Szentszéki regeszták címmel 1997-ben látott napvilágot. A jeles kiadvány kiegészítésére a könyv mutatóján dolgozik, melynek elkészítése maga is több évet vesz igénybe. Bónis György tudományos hagyatékának gondozójaként megjelenés előtt áll valamennyi német nyelven publikált tanulmányának gyűjteményes kiadása.

Nem hanyagolja el a magyar jogtörténeti emlékek külföldi bemutatását sem. Többek között ennek érdekében kollégáival a Veronai és a Szegedi Egyetem együttműködésének keretében vett részt az Aranybulla többnyelvű 1999-i reprezentatív kiadásában.

Érszegi Géza